

OM

BALDER
ASMUSSEN

Faglig it-vejleder og lektor i samfundsfag og historie på Tornbjerg Gymnasium i Odense.

Faglig it-vejleder er en ny funktion, der beskæftiger sig med, hvordan it kan involvere eleverne mere aktivt i undervisningen. Herudover er Balder med i projektet Digital dannelse og brug af digitale medier i undervisningen, som skal udmøntes i et kursus for gymnasielærere i næste skoleår. Projektet er søsat og støttet af DEFF (Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek) og IFPR (Institut for Filosofi, Pædagogik og Religionsstudier), Syddansk Universitet.

Digital dannelse og brug af digitale medier i undervisningen har en wiki, som alle er velkomne til at besøge. Adressen er <http://itdidaktikk.pbworks.com/w/page/51801167/FrontPage>. Har du lyst til at læse mere om og kommentere på Balders erfaringer med at involvere eleverne aktivt i undervisningen, opfordres du til at tilmelde dig som fast læser af hans blog om digital dannelse. Adressen er <http://digitaldannelsesgymnasiet.blogspot.com/>.

HVAD ER DIGITAL DANDELSE? PÅ BALDERS BLOG DEFINERER HAN DIGITAL DANDELSE SOM:

- at bruge nettet bevidst og med omtanke – med nysgerrighed og opfindsomhed – til læring på egen hånd
- at kunne begå sig i nye sociale sammenhænge
- at kunne samarbejde digitalt
- at styrke sine udtrykskompetencer
- at kunne fordybe sig og reflektere

En it-analfabets bekendelser

Bittert høstede erfaringer, blindgyder og langsomt dæmrende erkendelse. Kronikøren skriver til dig, der er, som han var, og som nu skal træde den samme sti. Beretningen rummer dels en advarsel – gør ikke de samme dumheder! – dels en ny-omvendt prædikants løfte om frelse: Du kan også omfavne it i undervisningen og få eleverne til at lære bedre.

Jeg havde længe haft held til helt at undgå it.

Jovist, eleverne havde plaget, om de ikke måtte se en film. Nej, svarede jeg: Tiden kan bruges bedre. Men det var ikke den eneste grund til, at jeg sagde nej. Det var også, fordi jeg ikke anede, hvordan man fik filmen fra computeren op på lærredet.

Nu tænker du sikkert, at det ikke er unormalt for os ældre lærere, at vi er lidt it-forskrækkede. Men jeg er altså født i 1975, og indtil jeg så den nye ministerliste, troede jeg faktisk, jeg var en af de unge.

Elever kan være ret vedholdende med at plage, og en dag hørte jeg mig selv sige o.k. – så ser vi den her dokumentar i næste time. Og hvordan gik det? Intet virkede, som det skulle. Men efter et kvarter fik pigerne sat de rigtige kabler sammen, og vi fik set vores film.

Umiddelbart efter denne oplevelse tog jeg til jobsamtale (den gang arbejdede jeg som daglejer

med flere midlertidige job ad gangen). Jeg havde derfor svar på rede hånd, da jeg blev bedt om at udlægge mine svage sider! Og jeg lovede højt og helligt, at skulle jeg få jobbet, ville jeg straks opkvalificere mig til at kunne bruge alt det der it.

Jeg fik jobbet, og dette er min historie. Den handler om bittert høstede erfaringer, blindgyder og langsomt dæmrende erkendelse. Den er skrevet til dig, der var som jeg, og som nu skal træde den samme sti. Min beretning rummer dels en advarsel – gør ikke de samme dumheder som jeg – dels en ny-omvendt prædikants løfte om frelse: Du kan også omfavne it i undervisningen og få eleverne til at lære bedre.

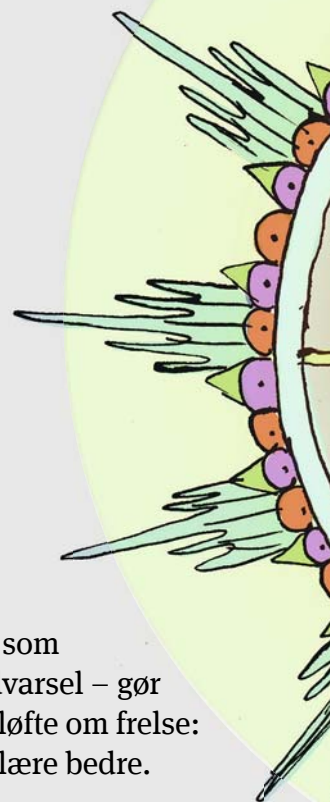
På min nye arbejdsplads sad alle eleverne i tætpakkede klasselokaler med hver deres skærm foran sig. Bag disse skærme var eleverne optaget af Facebook, World of Warcraft, online poker – you name it. I starten tænkte

jeg, at denne for mig uvante adfærd kunne forklares med, at dette var en anden elevtype. Før havde jeg arbejdet med stx-elever på nogle af provinsens mest prominente gymnasier, nu var jeg henvist til de knap så boglige hhx-elever. Den vildfarelse blev jeg snart revet ud af.

Sluk for internettet

Placerer man sig på den bagerste række til en forelæsning i fagenes samspil (et kursus, der afholdes i forbindelse med pædagogikum), kan man se, hvordan også akademikere kan lade sig distrahere af pingpong på iPad, Pacman og eBay. Jeg måtte erkende, at når mine nye elever misbrugte deres computer i timerne, hang det sandsynligvis sammen med det forhold, at min nye arbejdsplads stillede strøm og internet til rådighed til alle. På mine gamle arbejdspladser var der ikke strøm nok til alle og slet ikke trådløst internet.

Med denne erkendelse kom

også ideen til en løsning. Kunne vi ikke bare afbryde det her internet og kun give eleverne adgang, når vi – underviserne – mente, de skulle bruge det? En glimrende ide, som mange af mine kolleger bakkede op om. Men også en ide, jeg nødtvunget måtte opgive. For det første var det ikke teknisk muligt, fik jeg at vide. For det andet ville alle

computere om få år automatisk have adgang til internet uden om skolen, mente de forudse-

ende. Endelig ville det være stik imod intentionen i lovgivningen, der pålægger os at opøve elevernes it-kompetencer.

Jeg var imidlertid stålsat på at bekæmpe it-misbrug. Når jeg tog en snak med eleverne om problemet, fortalte de mig sammenhengende, at sidder man bagerst i en tætpakket klasse, kan man se rigtig mange computerskærme. Hvis et større antal af disse skærme bruges til spil og

andet irrelevant, signalerer det, at klassen ikke tager undervisningen seriøst. Det virker demotiverende på klassen som helhed. Jeg lavede spørgeskemaundersøgelser (elektroniske naturligvis), der bekræftede dette, men som også viste, at problemet var mindre udbredt i nogle klasser og ekstremt stort i andre.

Aktiver eleverne

Som en midlertidig løsning, mens jeg gik i tænkeboks, resignerede jeg og lavede mine egne regler: Elever, der spillede computerspil i timerne, måtte ikke bruge computeren, medmindre jeg havde givet dem en konkret opgave at løse. Helt sikkert ikke en holdbar løsning, men jeg handlede i afmagt.

På min arbejdsplads var man tidligt ude med elektroniske tavler, og efter at have fået et hurtigt kursus i brugen af sådan en monstrøsitet begyndte jeg at

skrive mine tavlenoter på denne tavle. Det er svært at skrive pænt på tavlen, men jeg fandt hurtigt ud af, at den elektroniske tavle kunne lave mine kragetæer om til Times New Roman. Det er endvidere muligt at gemme tavlenoterne som et elektronisk dokument, så eleverne kan finde dem frem senere. Smart.

Ikke desto mindre: Brugen af elektronisk tavle var ikke en succes. Når jeg lavede tavlenoterne til eleverne i timen, hvad skulle de så lave? Gæt selv. Det store problem med den elektroniske tavle var, at den ikke inddrog eleverne i undervisningen, men holdt dem passive. Og al den passivitet betød blot øget kedsohmhed og heraf stigende misbrug af it.

Alt imens jeg baksede forgæves med at komme det udbredte it-misbrug til livs, havde jeg også et andet problem. Mine fag er udprægede mundtlige fag, og jeg følte, at jeg manglede et redskab til at træne eleverne i at formulere sig skarperne, og det kunne ikke blive gennem retning af skriftligt arbejde, for det ville jeg ikke få løn for.

Jeg tænkte, at hvis eleverne en gang imellem formulerede sig skriftligt i stedet for mundtligt, når de svarede på spørgsmål på klassen, og hvis deres svar kunne projiceres op på tavlen via it, og hvis dette kunne redi-

geres online, så kunne vi arbejde mere intensivt med at styrke eleverne formuleringsevne og argumentationsteknik. Men kunne dette lade sig gøre i praksis?

Det var på dette tidspunkt, at en god kollega introducerede mig til fænomenet en blog. Det går i al sin enkelhed ud på, at jeg ligger et indlæg på internettet (oftest tekst, men det kan også være grafer, billeder, lyd eller filmklip), hvortil eleverne får adgang til at skrive kommentarer. Det tager ikke engang to minutter at oprette sådan en blog. Bloggen ligger permanent på internettet, således at man altid kan gå tilbage til gamle indlæg og genopfriske, hvad det var, man lavede. Jeg kastede mig straks ud i det.

Hurtigt fandt jeg ud af, at bloggen ikke var præcis det, jeg havde ønsket mig. Men jeg fandt også ud af, at jeg med bloggen kunne en masse ting, som jeg ikke vidste, jeg havde ønsket mig, men som jeg har fundet særdeles anvendelige.

For det første er bloggen et stærkt disciplineringsredskab. Mange undervisere føler, at elevernes fri adgang til computer og internet svækker deres autoritet i klasserummet, eftersom læreren ikke har kontrol over, hvad eleverne laver bag skærmen (og slet ikke i gruppearbejdet). Men hvis arbejdet munder ud i et skriftligt produkt, som eleverne poster på ens blog, kan man nemt kontrollere, om de har lavet noget, og om der har været tale om seriøst arbejde.

Naturligvis er denne egenskab

ikke unik for en blog, men på bloggen vil alle indlæggene ligge på den samme hjemmeside, og det er nemt og hurtigt at scrolle op og ned og få sig et overblik over stoffet. Man skal ikke bruge tid på at åbne og lukke en masse filer.

For det andet kan du projicere elevernes skriftlige arbejde op på tavlen (eller lærredet, hvis I stadig bruger det på din arbejdsplads) og tage en diskussion med udgangspunkt i det materiale, eleverne netop har produceret. Igen er det ikke en unik egenskab ved bloggen, men det er praktisk, at det hele ligger på samme side, så man hurtigt kan finde det frem og overskue det. Man kan på få minutter skimme alt det materiale, eleverne har lavet. Hvis man ønsker at arbejde videre med det, eleverne har skrevet, er det en god ide at lade dem poste ved timens slutning, så har man god tid til at se det igennem inden næste undervisningsmodul.

Muligheder på internettet

Jeg begyndte at anvende blog i undervisningen, samtidig med at jeg startede i pædagogikum. I den forbindelse overværede min kursusleder en undervisningstime, hvor jeg brugte bloggen, og gennem hende fandt jeg ud af, at bloggen gjorde mig i stand til (på fornemste vis) at efterleve det nye bilag 4 i bekendtgørelsen. Det var jeg ret imponeret over, eftersom jeg ikke vidste, hvad bilag 4 var. Bilag 4 er der, hvor fænomenet ny skriftlighed udpensles; at vi undervisere skal træne elevernes skriftlige formåen, genrebevidsthed med videre også i den mundtlige undervisning. Der findes ikke længere ikke-skriftlige fag!

Det var også mit pædagogikumforløb, der gjorde mig i stand til at sætte ord på, at bloggen i høj grad er med til at give eleverne medejerskab. Det mærker de, når undervisningen tager udgangspunkt i materiale, de har produ-

ceret, frem for en lærebog. Det kunne ske ved at fremhæve nogle svar som eksemplariske eller (mere almindeligt) fremhæve nogle svar for deres gode egenskaber og komme med forslag til, hvordan det kunne blive endnu bedre. Man behøver ikke at stoppe ved bloggen, man kan tage sætninger og afsnit ud af bloggen og putte dem over i et andet medie, hvor eleverne kan bygge videre på deres eget arbejde.

Endelig kan bloggen også bruges på samme måde som et lille online leksikon; man kan have en side, hvor nye begreber forklares, men kan lave "tags" (små henvisninger) til andre sider på bloggen, man kan lagre klassereferater og andre dokumenter, og man kan lægge materiale og links ud. Det er ikke noget, jeg gør, for der findes andre medier, der mere oplagte til det, men hvis man vil have det hele på et sted, er det altså muligt.

Men hvad med min oprindelige vision om at arbejde med tekst online ved tavlen? Her er jeg for nylig begyndt at eksperimentere med Google Docs (et online dokument). Det fungerer således: Når man er oprettet som bruger, kan man lave et dokument (to klik på musen). Herefter kan man gøre dokumentet tilgængeligt for alle (yderligere to klik). Så lægger man (med to klik) et link til dette dokument (på bloggen for eksempel), og når eleverne klikker på det, er de inde i dokumentet. Nu kan i princippet hele klassen skrive og redigere i dokumentet samtidigt.

Jeg har brugt online dokumenter således: En elev giver et svar på et spørgsmål. Vi taler frem og tilbage om svaret, måske byder andre elever ind, og vi når frem til et resultat. Normalt ville dette resultat svæve i luften, eller det ville blive nedskrevet af mig på tavlen. Med et online dokument får eleven lov til at formulere resultatet på tavlen, og både jeg, andre elever og eleven selv kan

redigere det og forbedre det, indtil det er perfekt. I forhold til bloggen får man ikke gennemgået så meget stof eller produceret den samme mængde tekst, men det, man laver, bliver ret indgående behandlet.

Alle skal producere

Ovenstående er blot én måde at bruge online dokumenter på. Jeg skal træne det noget mere med mine elever, før jeg tør bedømme, om forsøget var succes eller fiasko. Første gang er der altid nogle drenge, der skal more sig med at skrive sjove ting i dokumentet. Samtidig skal pigerne lige vende sig til at formulere sig online i fuld offentlighed. Ikke desto mindre synes jeg, der er kommet nogle rigtig gode produkter ud af vores arbejde på klassen.

En anden væsentlig grund til, at jeg har tvunget eleverne til at bruge online dokumenter, er, at jeg ønsker, de skal bruge det i gruppearbejdet. Alt for ofte er der én elev der skriver ned, når der laves gruppearbejde, mens de andre, der kommer med input, måske ikke har overblik over det produkt, der laves (og derfor keder sig og laver noget irrelevant). Med et online dokument kan de alle arbejde samtidigt (hold op,

” Brugen af elektronisk tavle var ikke en succes. Når jeg lavede tavlenoterne til eleverne i timen, hvad skulle de så lave? Gæt selv.

hvor ville jeg gerne have haft dette redskab, da jeg læste på Aalborg Universitet, hvor der var masser af gruppearbejde).

Det er så langt, jeg er nået med it, men jeg har yderligere visioner for fremtiden. Næste gang eleverne skal lave et længerevarende gruppearbejde med et skriftligt produkt, skal hver gruppe arbejde med et online dokument, og jeg skal være inviteret med i deres dokumenter. Så kan jeg ligge i de bløde møbler på lærerværelset med computeren, avisen og en kop kaffe og hoppe rundt i elevernes dokumenter og kommentere på, hvad de laver, mens de laver det – og holde mig ajour med nyhederne samtidig (det er en del af mit job).

På baggrund af mine erfaringer har jeg gjort mig følgende iagttagelser, som jeg gerne vil

dele med dig:

- Jeg fandt aldrig en løsning med hensyn til *it-misbrug*, og jeg finder den heller aldrig. I stedet fik jeg rettet fokus på *it-brug*. Det gælder om at få eleverne i gang med at lave noget fornuftigt ved computerne, så er der mindre tid til det ufornuftige.
- Nye redskaber kræver en smule øvelse. Eleverne skal lære det nye medie at kende, førend du kan forvente resultater. Du skal ikke introducere nye gadgets hver time. Du skal opøve rutine med de samme redskaber.
- Det er ikke alt det, som vi kalder it, der nødvendigvis er gode værktøjer til at stimulere elevernes læring med. I virkeligheden er blog og online dokumenter ikke andet end tekstfiler ligesom

Word. De kan bare lidt ekstra, og hvordan dette ekstra udnyttes, er hovedsageligt et spørgsmål om *pædagogik* og kun i mindre grad om tekniske *kompetencer*.

- Det viste sig ganske uproblematisk for en komplet uerfaren som mig at arbejde med it foran eleverne. Vær ikke bange for at udstille dig selv, et stort mindretal af eleverne er nemlig lige så uerfarne som os. Det er faktisk bedst at være uerfaren med it, så starter du nemlig der, hvor eleverne er (i nærmeste udviklingszone, som vi lærte det hed på pædagogikum). Og når man ikke kan finde ud af teknikken, så er der et lille mindretal af rigtig dygtige elever, der gerne vil hjælpe og får øget selvtilid heraf.
- It er det ultimative redskab til ny skriftlighed og desuden en stærk feedbackmekanisme. Du får hurtigt et indtryk af klassens og elevernes stærke og svage sider, når du ser de skriftlige svar, de præsterer. Huller i deres viden – færdigheder og forståelse – afslører sig med det samme. Takket være it er det blevet nemmere at spore sig ind på klassens niveau og rette fokus på netop det, som klassen har behov for.

SÆT FOKUS PÅ NATURVIDENSKAB I UGE 39

FÅ VIDENSKABEN PÅ BESØG

DANSK NATURVIDENSKABSFESTIVAL 2012 · 24.-28. SEPTEMBER

WWW.NATURVIDENSKABSFESTIVAL.DK